

Supervisiekunde

Handboek supervisiekunde

Frans Siegers. Houten: Uitgeverij Bohn Stafleu Van Loghum. ISBN 90 313 1962 7. 880 pagina's. € 49,50.

Het boek supervisiekunde is een zeer lijvig handboek en mag beschouwd worden als een standaardwerk voor iedereen die met supervisie bezig is. Je wordt geen supervisor door het lezen van dit werk, daarvoor heb je een opleiding nodig, maar je kan wel als supervisor je eigen methodiek bijsturen aan de hand ervan. Bovendien positioneert de auteur zich duidelijk en levert hij een grote bijdrage aan de ontwikkeling van de kunde van het professioneel begeleiden van professionals.

Het boek is bovendien fraai uitgegeven en vlot leesbaar. Het heeft een duidelijke structuur en opbouw en de consequente hantering van de indeling van de verschillende delen bevordert de leesbaarheid. De auteur begeleidt de lezers via inleidingen, duidelijke afbakening van gebruikte termen en besluitvorming doorheen zijn werk. De complexe doelstellingen van supervisie worden uitermate overzichtelijk geconcretiseerd in basisvaardigheden en een duidelijke werkuitvoering wordt gepresenteerd. De praktijkvoorbeelden die tussen de teksten worden gevoegd, zijn zeer illustratief en mochten meer voorkomen.

De dienstverlenende beroepen staan in de huidige samenleving onder een grote spanning, de oude waarden en zekerheden zijn verdwenen en

de nieuwe ideologie van de markt van vraag en aanbod lijkt ook de geprofessionaliseerde dienstverlening steeds meer te beïnvloeden. Door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen komen de beroepsethische aspecten meer op de voorgrond te staan en groeit de nood aan een methodiek die de professionele werker in staat stelt om zijn professioneel handelen in vraag te stellen en te onderzoeken. Ik volg volledig de lijn van waaruit de auteur zijn boek opstart: namelijk het functioneren van de professional in een dienstverlenend beroep vanuit een dubbeloptiek. De uitvoerder moet in zijn werk twee relaties in samenhang met elkaar hanteren: die met zijn cliënt en die met zichzelf. Het leren van het uitvoeren van dit moeilijke werk vraagt dan inderdaad om een methodiek die op het leren van deze specifieke opgaven gericht is. De auteur is er niet alleen in zijn werk in geslaagd om dit aan te tonen, maar toont bovendien op een systematische en verhelderende wijze aan hoe je dit in de praktijk kan omzetten. Bovendien stelt men in dit handboek de intentioneel lerende supervisant die leert op basis van zelfsturing centraal. Door supervisie te presenteren als een zuiver didactische methodiek, is de werkuitvoering leer materiaal en verschuift de focus van het leren van de supervisant in de super-

visiebijeenkomst naar diens leren buiten de supervisiebijeenkomst. De auteur blijft zeer consequent in het ganse boek trouw aan de door hem uitgezette lijnen en paradigma's. Het handboek bestaat uit vier delen:

- In deel I wordt op drie manieren een beeld van supervisie gegeven en worden de belangrijkste begrippen verklaard.
- In deel II worden de uitgangspunten van supervisie besproken die het fundament van de methodiek vormen
- In delen III en IV wordt de

supervisiemethodiek verder uitgewerkt in zoekschema's die de supervisor zich moet verwerven om adequaat te kunnen superviseren.

Henk Goovaerts, redactielid SPH

Humor

Humor, een relativerende begeleidingsmethode. Anders omgaan met verstandelijk gehandicapten in specifieke situaties.

Mieke Janssens. PM-reeks. Soest: Uitgeverij Nelissen. 2003.

ISBN 90 244 1636 1. 128 pagina's. € 14,20.

Wist u dat André van Duin bij verstandelijk gehandicapten op nummer 1 staat in de 'humorhelden Top 5', gevolgd door Bessie & Adriaan, Ron Brandsteder, Paul de Leeuw en mr. Bean? Gebruik van humor in het werk met verstandelijk gehandicapten kan leiden tot positieve gedragsverandering, contactgroei en

toename in levensplezier. Deze positieve effecten blijven niet beperkt tot de doelgroep, ook de begeleiders en collega's profiteren mee. Dit maakt humor voor SPH'ers een relevant thema. Mieke Janssens, wier theoretische achtergrond helaas onbekend blijft, schreef dit boek toegepast op de verstandelijk

gehandicaptenzorg (VGZ), waarin ze haar 'humorvolle benadering' uiteenzet.

De auteur behandelt enkele theoretische benaderingen van humor, het belang van afstemming op het niveau waarop de cliënt functioneert, en de meerwaarde van humor in vastgelopen probleemsituaties waarin een kwinkslag iets kan doorbreken. Ieder hoofdstuk eindigt met enkele vragen/opdrachten over de gelezen stof. Naast de mogelijkheden van humor wordt ook ingegaan op de valkuilen die bij onbezonnen gebruik kunnen optreden. Immers, humor blijft maatwerk en dient bewust gehanteerd te worden. Een reeks van humorvolle interventies wordt besproken en voor de praktijk is met tientallen voorbeelden ruimschoots aandacht. Dit is ook gelijk de kracht van het boek: het staat dicht bij de praktijk en illustreert helder waarom humor juist bij deze doelgroep zo belangrijk is. Daarmee is het een aardig boek voor begeleiders in de verstandelijk gehandicaptenzorg. De kritische lezer en ervaren

groepsleider zullen echter regelmatig de theoretische onderbouwing missen en geen genoegen nemen met onderbouwingen van het type 'een onderzoek toonde aan dat...'. Het duurt relatief lang voordat de auteur tot de kern van haar betoog komt. De ervaren SPH'er zal in het boek veel herkenning ('o ja!-gevoel') maar weinig vernieuwing lezen. Naast scherpe en verhelderende analyses is ook het gehalte aan open deuren vrij hoog. Opmerkelijk is dat het boek primair geschreven is voor SPH-studenten terwijl in de VGZ-sector voornamelijk mbo-geschoolde werknemers actief zijn. Wellicht verklaart dit de zojuist genoemde kantekeningen en is het boek geschikter voor SPW'ers. De kaft geeft het boek een wat kinderlijk-clowneske uitstraling en dat is jammer. Want ondanks de bovengenoemde punten van kritiek is het een boek dat voor mensen in de sector de moeite waard is om te lezen.

*drs. Yaron Kaldbach,
psycholoog gevestigd te
Utrecht.*

+ RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES + RECENSIES

Rapporteren

Rapporteren in de hulp- en dienstverlening

Judith ter Horst m.m.v. Annette Bogstra. Uitgeverij Coutinho. ISBN 90 6283 364 0. 126 pagina's. € 15,-.

Rapporteren maakt een steeds belangrijker onderdeel uit bij de overdracht van informatie, het opstellen en uitvoeren van de hulpverlening, de daartoe geëigende evaluatie en bij het uitbrengen van adviezen of het

aanvragen van voorzieningen. Elk doel kent haar eigen vorm van rapporteren, waarbij de verschillende instellingen ook nog eens uiteenlopende stijlen hanteren.

De schrijver moet zorgvuldig formuleren, de lezer niet op het verkeerde been zetten, schrijven met respect, de situatie en de rapportagedoelen helder weergeven en ervoor zorgen dat de lezer adequaat kan handelen naar aanleiding van het rapport. Hulp- en dienstverleners die zijn afgestudeerd op hbo-niveau moeten dat allemaal kunnen, zo vermelden de auteurs in hun inleiding. De praktijk wijst echter anders uit. Goed rapporteren blijkt een kunst, een vaardigheid die veel te weinig

werkers in voldoende mate beheersen.

Ik schrijf veel rapportages en lees er nog veel meer. De onzinnigen die ik daarin tegenkom ('oma overleed op vijfjarige leeftijd') tonen aan dat de kwaliteit van het maken van rapportages in veel opleidingen, instellingen en bij uitvoerende werkers danig te wensen overlaat. Uitvoerende werkers zijn over het algemeen geen goede schrijvers en slechts een enkeling vindt rapporteren leuk. De meeste uitvoerende werkers zijn vooral 'doeners'. Om hun rapportagevaardigheden te verbeteren zouden zij geholpen zijn met een boekje vol concrete aanwijzingen, praktische tips en direct toepasbare voorbeelden. Helaas valt *Rapporteren in de hulp- en dienstverlening* niet in die categorie. Hoofdstuk 1 geeft informatie over een stuk of twintig uiteenlopende soorten rapportage. In het korte bestek van het dunne boekje is het echter niet mogelijk om meer dan globaal in te gaan op

vorm, inhoud en het schrijven zelf. Daarbij worden nogal eens open deuren ingetrapt. Of weet de lezer echt niet dat hij bij een conclusie geen nieuwe informatie mag toevoegen en de rapportage respectvol dient te zijn omdat de cliënt het rapport mogelijk zelf leest? Het boekje leest vlot weg en kent een heldere indeling, maar gaat te globaal in op de stof. *Rapporteren in de hulp- en dienstverlening* is zeker geen boek voor hbo-studenten in het HSAO, zoals op de achterflap vermeld staat, maar voor beginnende werkers die basale kennis willen hebben van de uitgangspunten en zich enige basisvaardigheden van het beroepsmatig rapporteren eigen willen maken. Van hbo'ers verwacht ik dat zij deze kennis bezitten en adequaat kunnen toepassen. Als dat niet het geval is, is meer ondersteuning nodig dan zij in deze uitgave kunnen vinden.

*Huib Wiltschut,
redactielid SPH*

